

Obrazloženje umjetničkog savjetnika o odlukama o donošenju liste prioriteta i raspodjeli sredstava prema Javnom pozivu za poticanje audiovizualnih djelatnosti i stvaralaštva u 2023. godini, u kategoriji poticanja filmskih koprodukcija s manjinskim hrvatskim udjelom (drugi rok: 12.04.2023.)

Bojan Kanjera, umjetnički savjetnik za filmske koprodukcije s manjinskim hrvatskim udjelom

Na drugi rok Javnog poziva za poticanje audiovizualnih djelatnosti i stvaralaštva u 2023. godini prijavljeno je 48 projekata. Od ukupnog broja prijavljenih, jedan projekt nije ušao u razmatranje, jer nije zadovoljio uvjete Javnog poziva.

Promatrano s obzirom na broj prijava u odnosu na prethodni rok, na ovom je roku prijavljeno 5 projekata više. S druge strane, u usporedbi s prošlom godinom, došlo je do značajnog porasta broja projekata prijavljenih na natječaj – na prva dva roka 2022. bilo ih je 64, dok ih je u istom periodu 2023. bilo čak 91, odnosno 27 audiovizualnih projekata više.

Promatrano s obzirom na vrstu filma, najviše prijavljenih dolazi iz kategorije dugometražnog igranog filma, ukupno 33 (19 dugometražnih igranih filmova i dva u fazi postprodukcije, 12 debitantskih dugometražnih igranih filmova). Za dugometražnim igranim filmovima slijede dugometražni dokumentarni filmovi, sa šest prijava te kratkometražni igrani filmovi zastupljeni sa šest prijava. Za razliku od prethodnih rokova, ovaj put opet imamo i nekoliko animiranih filmova, odnosno njih tri.

Vrsta	Broj prijavljenih
animirani film	3
debitantski dugometražni igrani film	12
dugometražni dokumentarni film (od 60 minuta)	5
dugometražni dokumentarni film u postprodukcijskoj fazi	1
dugometražni igrani film	19
dugometražni igrani filmovi u postprodukcijskoj fazi	2
kratkometražni igrani film	6
Ukupno	48

S obzirom na državu iz koje dolazi glavni producent, kao i na svim prethodnim rokovima prednjači Republika Srbija (13), za kojom slijede Slovenija (9), Sjeverna Makedonija (6) i Bosna i Hercegovina (5). Zanimljivo, na ovaj je rok prijavljeno šest projekata manje iz Srbije, dok je broj prijava iz Sjeverne Makedonije narastao za četiri. Sve ostale države, od njih ukupno 14, su zastupljene s 1-3 projekta.

Država	Broj prijavljenih
Bosna i Hercegovina	5
Bugarska	1
Češka	2
Cipar	1
Crna Gora	2

Francuska	1
Grčka	1
Italija	2
Litva	1
Njemačka	1
Sjeverna Makedonija	6
Slovenija	9
Srbija	13
Turska	3
Ukupno	48

Kriteriji za predlaganje projekata za sufinanciranje temelje se na:

1. Cjelovitosti i doradenosti projekata u kreativnom smislu, s obzirom na scenarij i redateljski koncept;
2. Ocjeni financijske izvedivosti te predstavljenog distribucijskog potencijala projekta, s obzirom na produkcijski paket i producentov plan promocije i distribucije;
3. Aktualnim financijskim mogućnostima Hrvatskog audiovizualnog centra za financiranje projekata.

Filmovi predloženi i odobreni za sufinanciranje proizvodnje:

1. Debitantski dugometražni igrani film *Za Elizu* (BiH), hrvatski producent *Eurofilm d.o.o.*, 50.000,00 EUR;
2. Debitantski dugometražni igrani film *Čovjek protiv jata* (S. Makedonija), hrvatski producent *Nukleus Film d.o.o.*, 60.000,00 EUR;
3. Debitantski dugometražni igrani film *Godina udovice* (Češka), hrvatski producent *Pipser d.o.o.*, 60.000,00 EUR;
4. Debitantski dugometražni igrani film *Dječak sa svijetloplavim očima* (Grčka), hrvatski producent *Studio Corvus d.o.o.*, 75.000,00 EUR;
5. Dugometražni igrani film *Blok 5* (Slovenija), hrvatski producent *Antitalent d.o.o.*, 75.000,00 EUR;
6. Dugometražni igrani film *Izgubljeni sin* (Slovenija), hrvatski producent *Propeler film d.o.o.*, 70.000,00 EUR;
7. Dugometražni igrani film *1970.* (Srbija), hrvatski producent *PomPom Film d.o.o.*, 65.000,00 EUR;
8. Dugometražni dokumentarni film *TRACKING: The Cyprus Tigers* (Cipar), hrvatski producent *Robot 22 d.o.o.*, 30.000,00 EUR;
9. Kratkometražni igrani film *Orkestar* (Srbija), hrvatski producent *Eclectica d.o.o.*, 15.000,00 EUR;

Ukupni iznos sredstava jest 500.000,00 EUR.

1) Debitantski dugometražni igrani film *Za Elizu*, BiH

Scenarij za debitantski dugometražni igrani film *Za Elizu* (Srbija) potpisuje Aleš Kurt. *Za Elizu* je drama koja se bavi promišljanjem o Sarajevu i njegovim žiteljima. U njoj pratimo nekoliko likova i njihovih obitelji, čiji se životi isprepliću budući da žive u istom kvartu u centru grada. Sam kvart je, baš kao i likovi koje ovdje promatramo, prepun suprotnosti pa je u njemu moguće uočiti stare građevine koje su izgubile sjaj te nove građevine koje odaju dojam agresije i ružnoće. Priča koju ovdje pratimo je iznimno zanimljiva, a scenarij obiluje interesantnim likovima i dijalozima. Također, ova priča je zanimljiva i relevantna i izvan okvira Sarajeva, jer u široj regiji svjedočimo sličnim problemima, suprotnostima i urušavanju životnih vrijednosti.

2) Debitantski dugometražni igrani film *Čovjek protiv jata*, S. Makedonija

Scenarij za debitantski dugometražni igrani film *Čovjek protiv jata* (S. Makedonija) potpisuje Tamara Kotevska, javnosti poznata po uspješnom dugometražnom dokumentarnom filmu *Zemlja meda*, koji joj je, uz brojne nagrade, poput onih u Sundanceu, donio i nominaciju za Oskara. I ovaj put, Kotevska progovara o ruralnim sredinama, međutim u formi igranog filma.

U priči o zamršenim obiteljskim odnosima, koji se sudaraju, svaki na svoj način s interesima velike korporacije, pratimo starog Temelka, koji jedini u svom selu nije potpisao prodaju imanja, zbog čega radovi na „Putu svile“ stoje. On želi očuvati vlastito nasljeđe. S druge strane, tu su njegov sin Vasil i snaha Vasilka, koji, radeći za korporaciju protiv koje se Temelko bori, žele kćeri Jani osigurati bolju budućnost u Australiji. Osim njih, tu je i Temelkova kći Petra, koja živi u Skopju i bavi se zaštitom prirode. Budući da Temelko, kako bi očuvao usjeve, često ubija vrane, Petra ga se na neki način srami i pokušava sakriti svoju povezanost s ocem. Priča doživljava kulminaciju kada u selo sleti Elliah, influencer iz SAD-a, koji pokušava pronaći informacije o svom djedu i baki koji su nekad živjeli u tom istom selu.

Smatram važnim istaknuti da se scenarij bavi ulogom velikih međunarodnih korporacija u uništavanju biosfere u ime upitnog progressa te da je taj trend uzeo maha u zemljama regije. Također, zanimljivo je opisan i njihov utjecaj na ljude koji ondje žive putem oslikavanja motivacije za djelovanje svakog pojedinog lika iz ove priče. Kao takav, scenarij je relevantan daleko izvan okvira same S. Makedonije.

3) Debitantski dugometražni igrani film *Godina udovice*, Češka

Scenarij za debitantski dugometražni igrani film *Godina udovice* (Češka) napisao je češki scenarist i redatelj Eugen Liška. U smislu žanra, ovdje se radi o obiteljskoj drami uz elemente *coming of age* filma. Liška ističe da je inspiraciju za scenarij pronašao u dnevničkim zapisima Zuzane Pokorne, koje je u razdoblju od 2014. do 2016. objavljivao jedan od čeških tjednika. U ovoj priči pratimo tri generacije žena, koje se na svoj način nose s gubitkom voljene osobe. Bračni par Petra i Martin planiraju s kćeri Dominikom iz Praga odseliti na selo, gdje Martin već uređuje kuću. Martin iznenada umire, a Petra se loše nosi s novonastalom situacijom. Priča o kojoj Liška progovara je suvremena te problematizira međuljudske odnose. Zanimljivo, glavne protagonistice ovdje su žene pa bih se usudio reći da se ovdje radi o ponokrvnom ženskom filmu.

Režiju ovog filma će preuzeti Veronika Lišková, koja je do sada, sudeći prema priloženoj dokumentaciji i podacima s IMDB-a, režirala 2 dokumentarna filma i jednu TV seriju. Oba filma su postigla značajan uspjeh na festivalima.

4) Debitantski dugometražni igrani film *Dječak sa svijetloplavim očima*, Grčka

Scenarij debitantskog dugometražnog igranog filma *Dječak sa svijetloplavim očima* (Grčka) potpisuje Thanasis Neofotistos, koji će ga ujedno i režirati. Neofotistos iza sebe ima niz kratkometražnih igranih filmova, od kojih su mnogi postigli zapažen uspjeh na raznim međunarodnim filmskim festivalima (Sundance, Clermont-Ferrand, Locarno). Dosad, njegovi su filmovi imali 41 nominaciju i osvojili 15 nagrada. Ova *coming of age* priča je u scenarističkom smislu vješto ispričana. Neofotistos u njoj progovara o odrastanju u malim konzervativnim sredinama, u koje su duboko ukorijenjena različita praznovjerja. U ovom slučaju autor temu obrađuje kroz prizmu vjerovanja o urokljivom oku, koje je široko rasprostranjeno i na Balkanu. Glavni lik ove priče je Peter, tinejdžer koji živi u zabačenom selu u grčkim planinama s opresivnom majkom i bakom. Naime, mještani tog sela vjeruju u urokljivo oko, koje onome tko ga pogleda donosi nesreću. Peter se rodio sa svijetloplavim očima, što se u njegovom selu smatra lošim znakom, zbog čega ga majka i baka, pod krinkom da ima osjetljive oči, tjeraju da nosi povez preko njih.

Likovi u scenariju su kvalitetno razrađeni, a on obiluje uvjerljivim dijalozima. Neofotistos je uspješno portretirao odnose između majke, koja se nije u stanju zauzeti za sina, dječaka, koji čitav život živi u laži te bake koja je uvjeren da sve čini u najboljoj namjeri. Kako kaže narodna izreka – put do pakla popločan je dobrim namjerama.

Redateljska koncepcija, promatrana u kombinaciji s priloženim moodboardom, ukazuje na to da se radi o dobro promišljenom projektu, čija je polazišna točka redateljevo vlastito iskustvo. Naime, sama je priča inspirirana Neofotistosovim odrastanjem u religioznoj grčkoj obitelji. Autor je pokrio sve bitne aspekte koji u sinergiji čine uspješan igrani film, počevši od atmosfere, preko kolorita, zvuka te rada s glumcima.

5) Dugometražni igrani film *Blok 5*, Slovenija

Scenarij za dugometražni *coming of age* igrani film *Blok 5* (Slovenija) potpisuje Dora Šustić, inače scenaristica nekoliko uspješnih kratkih filmova. Scenaristica u priči koju je pretočila u scenarij u prvi plan stavlja ono što se na neki način zagubilo, a to je pozitivan mladenački bunt, u kojem vidimo da aktivizam može dovesti do pozitivnih promjena. Ovdje mladi svojim angažmanom postignu da se umjesto parkinga, koji žele odrasli, gradi novo igralište, koje žele oni, jer ondje provode vrijeme. Konkretno, aktivistički moment je prikazan kroz borbu za očuvanje urbanističke zone u kojoj mladi provode vrijeme skejtajući. Šustić je u dokumentu koji objašnjava njenu motivaciju navela da je *Blok 5* film o djeci koja odbijaju pristati na tuđa pravila. Kroz pet različitih klinaca – različitih religijskih, klasnih, nacionalnih, spolnih identiteta – publika preispituje što je to zajedništvo i što znači pripadati i boriti se za svoje. Naši junaci odbijaju zaboraviti na važnost igre, bunta i boravka na otvorenom – odbijaju izgubiti svoj omiljeni hobi, skejtanje, i svoj omiljeni prostor za druženje, svoje blokovsko igralište, što je u scenariju i ispunila. Ova priča u svakom slučaju prelazi granice Slovenije, budući da u čitavoj regiji pa i šire svakodnevno

svjedočimo brojnim zahvatima u javni prostor koji su upitne urbanističke vrijednosti i gube iz vida stvarne potrebe zajednice.

Režiju filma *Blok 5* preuzet će Klemen Dvornik, iskusan slovenski redatelj, koji je do sada režirao čitav niz audiovizualnih djela. Priložena režijska koncepcija je jasno i uvjerljivo napisana. Definirajući motivaciju za snimanje ovog djela, ističe da mu se kao režiseru, filmom *Blok 5* nudi jedinstvena prilika da osobno iskustvo prenese u film i stvori komunikativno i inspirativno iskustvo za današnje generacije. Dvornik, naime, želi potaknuti djecu na aktivizam te naglašava kakav su utjecaj na njega kao dijete imali filmovi *E.T.* i *Družba Goonies*. Redatelj ističe i da bi htio da ovaj film bude *cool* današnjim klincima, što će nastojati postići kako vizualnim (npr. kostimi), tako i glazbenim elementima (suvremena glazba iz naše regije). Također, namjera mu je postići univerzalnost pa će film biti sniman na nedefiniranom mjestu. Kao što je scenaristica navela, film progovara i o različitim društvenim pozadinama aktera, a Dvornik će to nastojati prikazati prilagodbom scenografije.

6. Dugometražni igrani film *Izgubljeni sin*, Slovenija

Scenarij ove socijalne drame, koja propituje izvore obiteljskog nasilja, *Izgubljeni sin* (Slovenija) potpisuje Darko Štante, koji će ga ujedno i režirati. Štante je prethodno režirao nagrađivani film *Posljedice*. Ovdje promatramo odnos između uspješnog kriminalista Andreja, njegovog brata i oca, odnosno posljedice koje nasilan odnos ima na buduće živote ljudi. Moram napomenuti da je tema nasilja trenutno prilično aktualna. Scenarij je zanimljiv i kvalitetno napisan, a likovi i njihovi dijalozi su dobro razrađeni. U priči pratimo kriminalista Andreja, koji jednog dana, nakon što ga dugi niz godina nije vidio, susreće brata Kristijana. Taj susret okida niz događaja koji uzdrmaju život koji je nastojao graditi. Naime, on je nastojao živjeti drugačiji život od onoga kakvog je kroz djetinjstvo i mladost poznao. On i njegov brat Kristijan su odrastali uz nasilnog oca, a Andrej uvidi da je Kristijan također postao obiteljski nasilnik. U pokušaju da pomogne Kristijanu, Andrej ugrožava vlastiti posao i odnos s djevojkom Annom.

Sam scenarij je suvremeno napisan, a tema koju obrađuje je nažalost nešto s čim se svakodnevno susrećemo. Također, ova je tema univerzalna. Ono što je zanimljivo je da autor suprotstavlja slobodu volje pojedinaca pa tako Andrej bira život suprotan onome kakvog je vodio, te uvjetovanost odgojem, koja je vidljiva kod Kristijana koji ponavlja naučene obrasce ponašanja i ne može se izvući iz spirale nasilja.

7. Dugometražni igrani film *1970.*, Srbija

Dugometražni *coming of age* igrani film *1970.* (Srbija), scenarista i redatelja Darka Lungulova, problematizira obiteljske odnose i odrastanje u Srbiji, jednoj od republika bivše Jugoslavije, početkom sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Darkova su audiovizualna djela do sada nagrađena na nekoliko međunarodnih filmskih festivala. U scenariju se pojavljuju i dosta zanimljivi elementi mladenačkog bunta i života tadašnjih supkultura mladih. Radnja prati mlađeg tinejdžera Draška, kojeg roditelji pošalju k baki i djedu u Vojvodinu, kako bi odlučili na koji način da se razvedu. Draško ondje upoznaje šesnaestogodišnju Eržiku, koja želi odseliti iz male sredine. Njih dvoje bježe u Beograd na proteste povodom dolaska. Kad dođe kući, Draško otkriva da su se njegovi roditelji rastali te da više ne žive zajedno.

Redateljska koncepcija je jasno i uvjerljivo napisana. Njegova motivacija za snimanje ovog filma proizlazi iz vlastite traume razvoda roditelja sedamdesetih godina prošlog stoljeća.

8. Dugometražni dokumentarni film *TRACKING: The Cyprus Tigers*, Cipar

Treatment za debitantski dugometražni dokumentarni film *TRACKING: The Cyprus Tigers* (Cipar) potpisuje Andreas Kyriacou, inače, scenarist i redatelj čitavog niza kratkih filmova, a on će ga i režirati. Autorova glavna nit vodilja je njegova ljubav prema videotekama, koja, kako ističe u režijskoj koncepciji traje više desetljeća. Zbog navedenog je odlučio istražiti fenomen filma Ciparski tigrovi, koji je sniman na Cipru, međutim, ondje nikad nije prikazan. Ono što mu se ovdje neminovno nametnulo kao tema je i fenomen piratstva, kojeg se vjerujem, većina nas sjeća. Osim potrage za sudionicima ovog davnog filmskog projekta, priča ga vodi i u Hrvatsku, jer kod nas postoji fenomen Jackieja Chana i njegovog *filma Božji oklop*, koji je desetljeće ranije sniman ovdje. Istraživanje ga, nadalje, vodi u Oregon, gdje u najvećem lancu za iznajmljivanje filmova upoznaje jednu od originalnih zvijezda *Ciparskih tigrova* - Sophiju Crawford, koja ga povezuje s ostalim azijskim zvijezdama u Hong Kongu. On odlazi u Hong Kong - prijestolnicu filmova o borilačkim vještinama, gdje upoznaje protagoniste "Ciparskih tigrova" i "Božjeg oklopa", legendu kung-fua Jackieja Chana. Konkretna tema, odnosno teme, kojima se autor bavi, od videoteka, preko piratstva pa sve do borilačkih vještina i legendi filmova o borilačkim vještinama daje naslutiti da će se ovdje raditi o zanimljivom projektu. Također, iz treatmenta je uočljivo da je autor posvetio dosta vremena istraživanju teme te da mu je ona iznimno bliska.

9. Kratkometražni igrani film *Orkestar*, Srbija

Scenarij za kratkometražni igrani film *Orkestar* (Srbija) potpisuje Miloš Radović, scenarist koji je u dosadašnjoj karijeri za svoj rad dobio čitav niz međunarodnih priznanja pa stoga ne čudi da je priča ispričana u ovom scenariju ispričana iznimno vješto, uz neočekivan, rekao bih duhovit, obrat. U priči pratimo krijumčara ljudima na balkanskoj ruti, koji se dosjetio inovativnog načina da migrante prebaci preko granice. Naime, on ih preruši u romske trubače te na taj način izbjegava granične kontrole. Ova je priča relevantna za sve nas, prvenstveno, jer živimo u zemljama koje se nalaze na balkanskoj ruti, a osim toga, jer vješto portretira likove migranata, naglašavajući njihova psihološka stanja.